

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Manowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marcin Krajewski

SSN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie z powództwa W. O.
przeciwko D. N. i Z. N.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 15 października 2020 r.,
zażalenia powódki
na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 2 października 2019 r., sygn. akt I AGa (...),

**uchyla zaskarżone postanowienie i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania i
rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 2 października 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił skargę kasacyjną powódki W. O., od wyroku tego Sądu z dnia 30 stycznia 2019 r., z uwagi na jej nieopłacenie w terminie.

W zażaleniu na to postanowienie powódka zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 398⁶ § 2 k.p.c. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie, w sytuacji, kiedy, w jej ocenie, miały miejsce przesłanki nakazujące zwolnienie skarżącej od obowiązku uiszczenia opłaty sądowej od wniesionej przez nią

skargi kasacyjnej oraz błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że powódka może ponieść tę opłatę chociażby w części.

Nadto, w zażaleniu na powyższe postanowienie W. O. wniosła na podstawie art. 380 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. o objęcie kontrolą także postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 20 sierpnia 2019 r., którym powódka została zwolniona od uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej w części, to znaczy od kwoty ponad 2000 zł, a jej dalej idący wniosek, został oddalony.

W konsekwencji skarżąca domagała się uchylenia zaskarżonego postanowienia oraz zmiany postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 20 sierpnia 2019 r., w części, w której Sąd ten oddalił jej wniosek o zwolnienie od obowiązku uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej do kwoty 2000 zł i w rezultacie zwolnienia powódki od uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej w całości.

W odpowiedzi na zażalenie pozwany D. N. domagał się jego oddalenia w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie podlega uwzględnieniu.

Powódka zgodnie z art. 394¹ § 1 k.p.c. wniosła zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 2 października 2019 r., odrzucające jej skargę kasacyjną od wyroku tego Sądu z dnia 30 stycznia 2019 r., na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c., jako nieopłaconą. W uzasadnieniu wskazała, że Sąd Apelacyjny w (...) dopuścił się naruszenia art. 398⁶ § 2 k.p.c., wobec okoliczności wskazujących na fakt, że istniały podstawy nakazujące zwolnienie powódki od obowiązku uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej w całości oraz błędu w ustaleniach faktycznych, niewłaściwej oceny zalegającego w aktach sprawy materiału dowodowego, determinujących ewentualną możliwość skorzystania przez W. O. z instytucji tzw.: prawa pomocy. Wobec niemożności zaskarżenia postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 20 sierpnia 2019 r. skarżąca w przedstawionym Sądowi Najwyższemu zażaleniu wniosła również o skontrolowanie prawidłowości stanowiska tego Sądu wyrażonego w sentencji jego rozstrzygnięcia z dnia 20 sierpnia 2019 r.

W. O., reprezentowana przez fachowego pełnomocnika, będącego adwokatem, przy wniesieniu skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...), z dnia 30 stycznia 2019 r. zawarła wniosek o zwolnienie jej od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym, uzasadniając go tym, że nie jest w stanie ponieść tych kosztów (opłaty sądowej, od wywiedzionej przez siebie skargi), bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny, a tytułem wykazania swojego wniosku przedłożyła w załączeniu oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania. Jak wynika z zalegających w aktach sprawy dokumentów, powódka wykazywała swoją trudną sytuację majątkową już na etapie postępowania apelacyjnego, a jej położenie w tym aspekcie nie uległo poprawie, a nawet pogorszeniu z uwagi na wszczęte wobec skarżącej postępowanie egzekucyjne ze wszystkimi wynikającymi z tego faktu prawnymi konsekwencjami. Ostatecznie postanowieniem z dnia 20 sierpnia 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił jej wniosek o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej w całości, poprzestając na jedynie częściowym zwolnieniu, a wobec nieopłacenia tego pisma przez powódkę w terminie, postanowieniem z dnia 2 października 2019 r. odrzucił jej skargę na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. O uchyleniu zaskarżonego postanowienia zaważyły jednak zupełnie inne motywy. Powódka zawarła w zażaleniu wniosek o poddanie kontroli niezaskarżalnego osobno, w myśl art. 394¹ i 394² k.p.c., postanowienia o odmowie zwolnienia jej od kosztów sądowych w całości. Wniosek taki jest dopuszczalny na podstawie art. 380 k.p.c. w związku z 394¹ § 3 i art. 398²¹ k.p.c. Wobec tego, że postanowienie rozstrzygające wniosek o zwolnieniu od kosztów, wydane przez sąd drugiej instancji nie podlega odrębnemu zaskarżeniu i nie jest uzasadniane, może, w efekcie, być przedmiotem kontroli na etapie badania zasadności postanowienia o odrzuceniu nieopłaconej skargi kasacyjnej. W takiej sytuacji niezbędne jest przedstawienie motywów odmowy zwolnienia od kosztów w uzasadnieniu postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej z powodu jej nieopłacenia, gdyż to odmowa zwolnienia była materialną przesłanką odrzucenia skargi. Niezamieszczenie informacji wyjaśniającej przesłanki oceny, że skarżący jest jednak w stanie uiścić opłatę od skargi kasacyjnej uniemożliwia kontrolę zasadności tego stanowiska. Z tych przyczyn zaskarżone postanowienie należało uchylić i

przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w (...) na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.

jw